

Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság

Bf.II.16/2020/8. szám

A Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Helység5-ött, a 2020. május 13. napján megtartott tanácsülés alapján meghozta a következő

v é g z é s t :

A költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I.r. vádlott neve és társai ellen indult büntető ügyben a Tatabányai Törvényszék 2020. január 16. napján XI.r. vádlott vonatkozásában kihirdetett 17.B.275/2019/27. számú ítéletét **helybenhagyja** azzal, hogy a terhelt 2014. december 9-től bűnügyi őrizetben, 2014. december 11-től 2015. szeptember 4. napjáig előzetes letartóztatásban volt.

Indokolás

[1] A Tatabányai Törvényszék 2020. január 16. napján megtartott előkészítő ülésen kihirdetett 17.B.275/2019/27. számú ítéletével XI.r. vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében (Btk. 396.§ (1) bekezdés a/ pont, (5) bekezdés b/ pont) és bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználás vétségében (Btk. 345.§). Ezért őt halmazati büntetésül 2 év börtön fokozatú szabadságvesztésre és 5 év gazdasági társaság vezetője foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette. A vádlottal szemben 480.000,- Ft összegben vagyonekobzást rendelt el, a kiszabott szabadságvesztésbe a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt beszámítani rendelte, megállapította továbbá, hogy a vádlott legkorábban a büntetése 2/3 részének letöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, annak végrehajtása esetén.

[2] A vádlottat előzetes mentesítésben részesítette. Kötelezte a bűnügyi költség viselésére.

[3] Az ítélet ellen az ügyész a vádlott terhére, az előzetes mentesítés mellőzése érdekében jelentett be fellebbezést.

[4] A Győri Fellebbviteli Főügyészség BF.54/2020/1-I. számú átiratában kifejtette, hogy a Be. 671.§-ára, 580.§ (2) bekezdésére, illetve az 590.§ (1) – (2) bekezdésére figyelemmel - bekezdésére figyelemmel a másodfokú felülbírálat az eljárási szabályok megtartására, az indokolás helyességének vizsgálatára, a súlyosítási tilalom figyelembevétele mellett a büntetésre és az egyéb rendelkezésekre terjed ki.

[5] Nem vitatta az ügyész, hogy a törvényszék a büntetőeljárási szabályoknak megfelelően tartotta meg az előkészítő ülést, majd fogadta el XI.r. vádlott beismerő és tárgyalásról lemondó nyilatkozatát a Be. 504.§ (2) bekezdése szerint. Ekként a tényállás a Be. 580.§ (2) bekezdése értelmében nem támadható, ám hibája, hogy a vádiratban az alapcselekmény tetteseként nevesített I.r. vádlott neve I.r. vádlott vonatkozásában is tartalmaz megállapításokat, annak ellenére, hogy rá nézve tárgyalás tartására kerül sor, ahol a bizonyítási eljárást lefolytatja az elsőfokú bíróság.

[6] Az ügyész rámutatott, hogy a bűnsegédi magatartással vádolt terhelt büntetőjogi felelősségének vizsgálatához elengedhetetlen lett volna az alapcselekményre vonatkozó bizonyítás, de ez XI.r. vádlott vonatkozásában – a speciális eljárásjogi helyzetre tekintettel – elmaradt. Célszerűbb lett volna, ha az elsőfokú bíróság a beismerő vallomás elfogadását követően nem különíti el az ügyet és nem hoz egyenként ítéletet azon terheltekre (VIII.r. vádlott neve VIII.r. és XII.r. vádlott neve XII.r. vádlottak), akik a bűnösségüket a vádiratban foglaltakkal egyezően elismerték és lemondtak a tárgyaláshoz való jogukról. Jelen helyzetben komoly esélye van annak, hogy az I.r. vádlottra lefolytatott bizonyítás eredményeként a tettesi alapcselekmény tekintetében megállapított tényállás eltér majd a fellebbezéssel érintett XI. és

XII.r. vádlottakra hozott ítéletekben rögzítettektől. Kifejezetten kerülendő tehát ilyen esetben az eljárás több részletben történő befejezése, melynek megállapítását kérte az ügyész a másodfokú határozat indokolásában.

[7] Az ügyész álláspontja az volt, hogy a törvényszék a büntetékiszabási körülmények körében minden enyhítő szempontot figyelembe vett és ennek alapján alkalmazott igen méltányos joghátrányt XI.r. vádlottal szemben. A közreműködésével okozott kár mértéke és a hosszabb időn keresztül tartó elkövetés okán azonban nem érdemes a terhelt az előzetes mentesítésre. Ezért e rendelkezés mellőzendő. Az ítélet egyéb rendelkezéseit törvényesnek tartotta. Indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az ítéletet változtassa meg és a terhelt előzetes mentesítésére vonatkozó rendelkezést mellőzze, egyebekben hagyja helyben.

[8] XI.r. vádlott védője az átiratra tett észrevételében nem értett egyet az ügyész eljárásjogi aggályaival. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság törvényesen döntött védencc tekintetében az előkészítő ülésen, mely nem képezi akadályát annak, miszerint a későbbiekben, az alapcselekmény vonatkozásában folytatott bizonyítási eljárás során a XI.r. vádlott tanúként részt vegyen. XI.r. vádlott a cselekvőségét és bűnösségét beismerte a vádirattal egyezően, ezért kifejezetten hátrányos lett volna számára, ha vele szemben folyamatban marad az egyébként is nagyon hosszú ideje tartó büntető eljárás.

[9] Nem értett egyet azon ügyészi érveléssel, hogy védencc nem érdemes az előzetes mentesítésre. A vádlott személyi körülményeit illetően rámutatott arra is, hogy védencc büntetlen előéletű, az előzetes letartóztatásból kikerülve munkát vállalt. Jelenleg is hentesként dolgozik és munkahelye megtartásához szükséges a tiszta erkölcsi bizonyítvány.

[10] Az ügyészi fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos.

[11] A Be. 590.§ (1) és (2) bekezdése szerint a másodfokú bíróság, amennyiben a törvény kivételt nem tesz, a fellebbezéssel érintett ítéletet teljeskörűen, az azt megelőző eljárással együtt bírálja felül. A felülbírálat során vizsgálja az ítélet megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását, tekintet nélkül arra, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[12] Abban az esetben azonban, ha a Be. 583.§ (3) bekezdés a/ pontja szerint a fellebbezés kizárólag a kiszabott büntetés vagy az alkalmazott intézkedés neve és mértéke vagy tartama

ellen irányul, a másodfokú bíróság a Be. 590.§ (3) bekezdése alapján az ítéletnek csak a fellebbezéssel sérelmezett rendelkezését, illetve részét bírálja felül, és a Be. 591.§ (2) bekezdés a/ pontjára figyelemmel nem vizsgálja az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát, továbbá a határozatát is az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja.

[13] A törvényszék ítéletével szemben a Be. 583.§ (3) bekezdés a/ pontjára figyelemmel az ügyész kizárólag a kiszabott büntetés részét képező előzetes mentesítés miatt, e rendelkezés mellőzése érdekében jelentett be fellebbezést a vádlott terhére. A XI.r. vádlott és védője nem kérték nyilvános ülés tartását és azt az ügyész sem indítványozta.

[14] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének felülvizsgálatát a Be. 598.§ (2) bekezdés szerint megtartott tanácsülésen, az 590.§ (3) bekezdésében meghatározott keretek között, korlátozottan végezte el.

[15] A felülbírálat során megvizsgálta az elsőfokú bíróság eljárását, valamint a törvényszék bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezését. Azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a büntetőeljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően folytatta le a büntetőeljárást, és nem vétett olyan eljárásjogi szabálysértést, mulasztást, amely az érdemi felülbírálat akadályát jelentette volna.

[16] Az elsőfokú bíróság a 2019. október 14. napján érkezett – 12 vádlott cselekvőségét magában foglaló – vádirat alapján az előkészítő ülést 2020. január 16. napjára kitűzte. Vádlottnak a jogkövetkezményekre történt teljes körű figyelmeztetést követően tett bűnösséget beismerő nyilatkozatát ezen az előkészítő ülésen, a törvényszék a Be. 504.§ (3) bekezdése alapján végzésével elfogadta. A tettesi alapcselekmény elkövetésével vádolt I.r. vádlott neve I.r. terhelt a bűnösségét tagadta és nem mondott le a tárgyaláshoz való jogáról, ezért az ő tekintetében az elsőfokú bíróság az eljárását elkülönítette és tárgyalásra utalta.

[17] A törvényszék a XI.r. vádlott tekintetében meghozott ügydöntő határozatában – a Be. 565.§ (1) bekezdésére figyelemmel – a terhelt bűnösségét a bűnösség beismerésére, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadására és az eljárás ügyirataira alapította. Mindezek alapján XI.r. vádlottat a vádirattal egyezően bűnösnek mondta ki – mint bűnsegédet - a Btk.

396.§ (1) bekezdés a/ pontjába ütköző és az (5) bekezdés b/ pontja szerint minősülő, bünszövetségben, üzletszerűen elkövetett, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntetében és a Btk. 345.§-ában meghatározott, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében, melyért ezért őt halmazati büntetésül 2 év, börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre ítélte.

[18] Az ítéltábla nem találta az alapügyben lefolytatandó későbbi bizonyítás szempontjából aggályosnak, hogy a törvényszék az előkészítő ülésen külön-külön hozott határozatokat a bűnösségüket beismerő vádlottakkal szemben, akik bűnsegédei voltak a vád tárgyát képező költségvetési csalás-sorozatnak. A rájuk nézve megállapított tényállás - más vádlottak tekintetében - nem befolyásolja a bizonyítás eredményeként meghozandó döntést és a bizonyítás lehetőségeit sem korlátozza.

[19] Az elsőfokú bíróság a folyamatban maradt ügyben tanúként megidézheti a volt vádlott-társakat, akiket - a Be. 172.§ (1) bekezdés b/ pont bc/ alpontjában írtak szerint, hogy a vallomástételt megtagadhatja, aki az ügyben terhelt volt és a kérdéses bűncselekmény miatt a büntetőjogi felelősségét jogerősen elbírálták – kioktatva kihallgathat az alapcselekmény azon részére, melyben részt vettek. Amennyiben a volt VIII., XI. és XII.r. vádlottak élnek a mentességi jogukkal és tanúként nem tesznek vallomást, az eljáró tanács elnöke felolvashatja a nyomozás során, tanúként, illetve gyanúsítottként tett vallomásaikat a Be. 527.§ (2) bekezdés b/ pontja alapján, figyelemmel Be. 177.§ (4) és (5) bekezdésében írt lehetőségre.

[20] A másodfokú bíróság megítélése szerint a törvényszék által megállapított és a Be. 591.§ (2) bekezdés a/ pontja alapján a másodfokú eljárásban is irányadó tényállás mellett okszerűen került sor XI.r. vádlott bűnösségének megállapítására is, az adott tényállás mellett a vádlott felmentésére, vagy vele szemben az eljárás megszüntetésére nincs törvényes lehetőség.

[21] A vádlott terhére megállapított bűncselekmények minősítése megfelel az anyagi jog szabályainak. A jogi indokolás viszont kiegészítendő, mert a beismerő vallomás elfogadása alapján hozott ítélet esetében is kell vizsgálni, illetve indokolni a vádirattal egyező minősítés helyességét.

[22] A költségvetési csalás büntettét követi el az adóalany gazdasági társaság képviselője, ha az adókötelezettség szempontjából jelentős tény (adat) valótlan előadásával, elhallgatásával vagy más magatartással a hatóságot adóbevétel csökkentését eredményezően megtéveszti (BH2010.290). Vádlott a Kft1. megrendeléseinek saját cége (a Kft2.) nevében – utasításra történő - történő továbbításával, színlelt vevőként a hamis számlák kiállításával, illetve a valódi megrendelőtől a számlájára érkező vételár tovább utalásával segítséget nyújtott abban, hogy a Kft1. ügyvezetője a XI.r. vádlott cégtől történő színlelt belföldi beszerzéssel látszólag jogosulttá váljon a rá papíron áthárított 331.617.000 forint ÁFA levonására, melyek levonásba helyezésével a költségvetésnek 50 millió forintot meghaladó, de 500 millió forintot el nem érő vagyoni hátrányt okozott.

Kft3. képviselője az adófizetési kötelezettség csökkentése érdekében XI.r. vádlottól beszerzett fiktív tartalmú számlákat felhasználta a könyvelésében és az adóbevallásban. Az adócsalással bűnhalmazatban tehát a magánokirat-hamisítás vétsége is megvalósult, mivel az adóhatóságot a hamis okirat benyújtásával megtévesztve az általános forgalmi adófizetési kötelezettségét jogosulatlanul csökkentette (BH1993.271. I. pont).

[24] Az adóhatóság megtévesztésére szolgáló valótlan tartalmú számlákat kiállító és azokat az adóbevallás elkészítője számára rendelkezésre bocsátó személy a költségvetési csalásnak, továbbá a hamis magánokirat felhasználásnak a bűnsege. Tehát XI.r. vádlott a cége nevében fiktív számlákat kibocsátó magatartása a számlákat az adóelkerüléshez tettesként felhasználó elkövető folytatólagos cselekményéhez kapcsolódik (BH2010. 290.).

[25] A bünszövetség a társas bűnelkövetési alakzatok egyike, amely legalább két elkövetőt (akár tettesi, akár részesi minőségben) feltételez, megállapításának két konjunktív és egy alternatív feltétele van. Alternatív feltétel vagy bűncselekmények szervezett elkövetése, vagy a szervezett elkövetésben való megállapodás. Konjunktív feltételek mindkét esethez kapcsolódóan, hogy legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, és nem jön létre bűnszervezet (negatív feltétel). A szervezettség mindenképpen előzetes, akár kifejezett, akár hallgatólagos megállapodást feltételez, vonatkozhat több ugyanolyan vagy akár különböző bűncselekményekre is, s az elkövetés körülményeiből, a végrehajtás módjából annak bizonyos fokú tervszerűségére kell tudni következtetni (BH1999. 8.). Jelen esetben a szervezettség elérte azt a fokot, ami a társas elkövetés e magasabb formáját jelenti, figyelembe véve azt is, hogy több cég keretében, hosszabb időn keresztül folyt a tényállásban ismertetett szereposztás szerint a terheltek tevékenysége.

[26] Az üzletszerűség, mint minősítő körülmény megállapítása vitán felül helyes, mert – bár folytatólagos és törvényi egységben lévő cselekményről van szó – a rendszeres anyagi

haszonszerzés célzat egyértelműen kitűnik. A XI.r. vádlott saját vallomása szerint is havi fizetést kapott a fiktív számlák kiállításáért, valamint a Kft1, mint gazdasági társaság gazdagodott jogellenesen a be nem fizetett adó összegével. A más (jogi) személy részére való haszonszerzés is megalapozza az üzletszerűséget (BH2008. 174.).

[27] A büntetés kiszabása során az enyhítő és súlyosító körülményeket az elsőfokú bíróság nagyrészt helyesen vette számba. Nem súlyosító körülmény a hasonló bűncselekmények gyakorisága, mivel erre a tényre nézve bizonyítás nem volt, összehasonlító statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre. Súlyosító tényező a folytatólágosság és a hosszabb időn keresztül történő elkövetés. Nyomatékos enyhítő szempont viszont a bűnsegédi alakzat.

[28] A XI.r. vádlott által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya jelentős, a terhére megállapított minősített költségvetési csalás önmagában is öt évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. A jogalkotó által a büntetési tételkeretben absztrakt módon meghatározott kiemelt társadalomra veszélyesség mellett azonban a joghátrány meghatározása során figyelemmel kell lenni a büntetéskiszabás egyéb szempontjaira, így a bűncselekmény konkrét tárgyi súlyára, a tetтарыыos büntetés és az elkövető személyes körülményeihez igazodóan a joghátrány egyéniesítésének követelményére is. Jelen esetben az enyhítő szempontok jóval nagyobb számban állapíthatóak meg a XI.r. terhelt javára.

[29] A törvényszék a büntetés kiszabása körében megalapozottan volt figyelemmel az Európai Emberi Jogi Bíróság határozatára, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye szövegezésére, – annak is a 6. cikkére – az ésszerű időn belül való eljárás követelményeire. Erre tekintettel is állapította meg XI.r. vádlott vonatkozásában (az enyhítő rendelkezések alkalmazásával) a büntetési tétel alsó határa alatt a szabadságvesztés büntetést.

[30] Az idézett 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. cikkelye szerint, mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a bíróság tisztességesen, ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Magyarország Alaptörvénye is hasonlóképpen rendelkezik a XXVIII. cikkben, miszerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Törvényi kötelessége tehát a bíróságoknak az eljárások ésszerű időn belül való lefolytatása. Jelen eljárásban azt kell megállapítani, hogy ez a követelmény sérelmet szenvedett, ugyanis majdnem 6 év a bűncselekmények elkövetése óta, amely időtartam nem vonható az „ésszerű idő” kategóriájába, ugyanakkor a vádlottnak sem róható fel, hiszen nem az ő magatartása vezetett az eljárás elhúzódásához.

[31] A táblabíróság osztotta a főügyészi indítványban írtakat abban, hogy XI.r. vádlott javára megállapítható enyhítő körülmények – hangsúlyosan az időmúlás - az elsőfokú eljárásban kiszabott joghátrányban, valamint a végrehajtás próbaidőre történő felfüggesztésében méltányos módon értékelésre kerültek.

[32] Abban viszont nem értett egyet, hogy a büntetlen előéletű, az eljárás alatt is jogkövető életvitelt folytató, mindvégig munkaviszonnyal rendelkező XI.r. vádlott esetében nem állnak fenn az előzetes mentesítés törvényi feltételei, illetve a javára írható enyhítő körülmények a büntetés kiszabása körében ki lettek merítve.

[33] Az előzetes bírósági mentesítés alapgondolata az, hogy a végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre elítélés esetén általában a cselekmény tárgyi súlya és az elkövető személyében rejlő társadalomra veszélyesség foka csökkentebb, ezen túlmenően indokolt a bíróság mérlegelési jogkörébe utalni annak a megítélését, hogy azt a további kedvezményt, amelyet az előzetes mentesítés jelent, alkalmazza-e vagy sem.

[34] Az előzetes bírósági mentesítésre való érdemesség megítélésénél az elkövető személyiségét, az életvitelét, a bűncselekmény jellegét, az elkövetés körülményeit és annak indítókat összevetve kell értékelni (BJD 9986., BH 1983.221.).

[35] Mindez nem jelenti azonban azt, hogy az előzetes bírósági mentesítésre való érdemesség megállapításánál olyan, többletként jelentkező új körülmények megléte is szükséges lenne, amelyeket a bíróság a büntetés mértékének a megállapításánál és a végrehajtás felfüggesztése kérdésében való állásfoglalás során eddig még nem vett figyelembe. Az ítélkezési gyakorlat szerint az előzetes mentesítésben részesítést megalapozhatják az olyan körülmények is, amelyeket a bíróság a büntetés kiszabása körében enyhítő körülményként vagy pedig olyan tényezőként értékelt, amely a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztését indokoltá tette (BJD 8779., BH 1984.480.). A már értékelt körülményeknek az érdemesség vizsgálata során történő ismételt figyelembevétele tehát a kétszeres értékelés tilalmát nem sérti.

[36] A Tatai Törvényszék meggyőzően indokolta az előzetes mentesítés alkalmazásának megalapozottságát. Téves az a megítélés, hogy az előzetes mentesítés súlytalanná tenné a kiszabott büntetést. A jogalkotó szándéka nem ez, hiszen a Be. 102.§ (2) bekezdése kimondja, hogy az előzetes mentesítés hatályát veszti, ha a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását elrendelik. A bíróság által szükségesnek és elégségesnek tartott mértékű, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés - különösen maximális

tartamú próbaidő tartamú - egy, a bíróság által előzetes mentesítésre is érdemesnek tartott elítélt számára kellő büntetés, ami megfelelő visszatartó erő az újabb bűnelkövetéstől.

[37] Ily módon a táblabíróság nem látott törvényes indokot az előzetes mentesítés mellőzésére.

[38] Az elsőfokú bíróság anyagi jogi rendelkezései helyesek, de a jogszabályi hivatkozások kissé hiányosak. A büntetés kiszabás alapja a Btk. 80.§ (1) és (3) bekezdése, a halmazati büntetés a Btk. 81.§ (1) - (3) bekezdésein alapszik, a szabadságvesztés felfüggesztése a Btk. 85.§ (1) – (2) bekezdésein, míg a foglalkozástól eltiltás a Btk. 52.§ (1) bekezdés a/ pontján és az 54.§ a/ pontján.

[39] A másodfokú bíróság észlelte, hogy a törvényszék a Btk. 92.§ (1) bekezdés alapján helyesen számította be a kiszabott szabadságvesztésbe a vádlott által az előzetes fogvatartásban töltött időt, azonban ennek adatait nem tüntette fel a rendelkező részben, melyet a táblabíróság pótolta a Be. 561.§ (2) bekezdés a/ pontja szerint.

[40] Mindezek alapján az ítéltábla a Be. 605.§ (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet - mivel egyéb rendelkezései is törvényesek voltak - helybenhagyta.

Győr, 2020. május 13.

Dr. Zólyomi Csilla sk.

Dr. Vajda Edit sk.

Dr. Németh Balázs sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

Z á r a d é k :

Ez a végzés és a Tatabányai Törvényszék 2020. január 16. napján kelt 17.B.275/2019/27. számú ítélete 2020. május 13. napján jogerőre emelkedett.

Győr, 2020. május 13.

Dr. Zólyomi Csilla sk.

a tanács elnöke